

# GIÁO DỤC & ĐỜI SỐNG



BIBA KAVEWICH

## Tình trạng hôn nhân thời chúng ta: Hôn nhân ở Hoa Kỳ ngày nay

Jeff Minick

Tình trạng hôn nhân của chúng ta,” ông Brad Wilcox nói trong một cuộc phỏng vấn với The Epoch Times, “phụ thuộc không nhỏ vào sự kết nối trong hôn nhân của mỗi chúng ta. Và như quý vị thấy đấy, các cuộc hôn nhân ở Hoa Kỳ ngày nay tương đối mong manh dễ vỡ, điều này giúp giải thích lý do vì sao tình trạng hôn nhân nói chung của chúng ta lại có phần yếu ớt như vậy.”

Ông Wilcox là giáo sư xã hội học tại Đại học Virginia, giám đốc Dự án Hôn nhân Quốc gia của trường đại học này, và là thành viên tổ chức Freedom Fellow tại Viện Nghiên cứu Gia đình.

Ông cũng là tác giả của quyển sách mới xuất bản gần đây, có nhan đề “Get Married: Why Americans Must Defy the Elites, Forge Strong Families, and Save Civilization” (Kết Hôn: Tại Sao Người Mỹ Phải Thách Thức Giới Tinh Hoa, Tạo Nên Những Gia Đình Vững Mạnh, và Cứu Lấy Nền Văn Minh). Phản ánh những mối quan tâm và quá trình đào tạo của ông về

**Cam kết duy trì một cuộc hôn nhân trọn đời, cho đến khi cái chết chia lìa đôi lúa. Ưu tiên lợi ích của vợ/chồng bạn, cố gắng bảo đảm rằng những gì bạn đang làm sẽ thúc đẩy hạnh phúc của người ấy.**

Ông Wilcox, giáo sư xã hội học tại Đại học Virginia

khoa học xã hội, quyển “Get Married” là sự kết hợp đầy lôi cuốn giữa dữ liệu và số liệu thống kê, các cuộc phỏng vấn, cũng như các khảo sát và những câu chuyện cá nhân. Quyển sách này giống lên hồi chuông cảnh báo về sự suy giảm tỷ lệ kết hôn ở Hoa Kỳ, làm sáng tỏ những lợi ích mà thể chế đang gặp khó khăn này mang lại cho các cá nhân, cộng đồng và quốc gia chúng ta, thậm chí còn đưa ra những lời khuyên thiết thực để giúp hôn nhân bền chặt và lành mạnh hơn.

### Tin xấu

Ông Wilcox đã quen với những định kiến được chấp nhận phổ biến thời nay về hôn nhân, rằng hôn nhân thường đi kèm với “những tác dụng phụ khó chịu”, chẳng hạn như buồn chán, mất cơ hội việc làm, và những hạn chế khi phải làm cha mẹ. Ông cũng hiểu rằng những suy nghĩ này sẽ mang đến những hệ quả xấu. “Có quá nhiều thanh niên nam nữ đang khép chặt trái tim mình với hôn nhân và cuộc sống gia đình,” ông Wilcox viết, “hoặc không thể tìm được người bạn đời để cùng xây dựng gia đình.”

Ngoài những quan niệm cố hữu này, còn có những điều mà ông gọi là những quan điểm sai về hôn nhân: rằng hôn nhân không có ích lợi gì cho đàn ông và phụ nữ thời nay; rằng tình yêu và tiền bạc mới là điều tạo nên sự gắn kết thành công chứ không phải gia đình; rằng hôn nhân trước tiên và quan trọng nhất là một mối tình lãng mạn đang diễn ra với người tri kỷ, và rằng “những đứa trẻ khiến cho cuộc sống và hôn nhân trở nên khốn khổ”. Những quan niệm sai lầm này đang tràn ngập trong nền văn hóa của chúng ta.

“Tôi nghĩ những người trẻ tuổi vẫn đang tìm kiếm hôn nhân,” ông nói trong buổi phỏng vấn, “nhưng họ hình như nghĩ rằng việc này nên được hoãn lại cho đến những năm cuối tuổi 20 hoặc những năm đầu tuổi 30. Và, họ thiếu tự tin rằng họ sẽ tìm được ai đó phù hợp với những mong cầu của mình về một người bạn đời lý tưởng.” Sự sụt giảm số lượng các cuộc hôn nhân này cũng dẫn tới sự suy giảm khả năng sinh sản, khiến Hoa Kỳ hiện đang phải chứng kiến tỷ lệ sinh thấp nhất trong lịch sử.

Xem tiếp trang 3

# Dạy trẻ em về phép lịch sự

Chuyên gia lễ nghi Bethany Friske chia sẻ 5 nguyên tắc để nuôi dưỡng lòng tốt và sự lễ độ ở trẻ em

Annie Holmquist

Theo giai thoại trong gia đình, khi còn nhỏ, bà bác tôi là một đứa trẻ lễ phép đến mức bà sẽ nhún gối chào và vui vẻ hỏi thăm người hàng xóm trước khi hỏi, “Ông Carlson, liệu ông có thể giúp con dập lửa cháy ở nhà không?”

Những hành vi nhà nhận như vậy ở trẻ em không nên chỉ là một sản phẩm của quá khứ. Thật vậy, theo chuyên gia lễ nghi Bethany Friske, thậm chí các bé rất nhỏ cũng có thể học cách cư xử tử tế, và “nếu chúng ta hào hứng dạy các em về phép lịch sự, chúng cũng sẽ hào hứng học theo.” [Tại đây,] cô Friske gợi ý năm cách thức đơn giản để dạy trẻ em về phép lịch sự ngay trong gia đình.

**Khuyến khích các “câu nói thần kỳ”**  
“Làm ơn” và “cảm ơn” là những “câu nói thần kỳ” phổ biến, nhưng cô Friske khuyến khích mở rộng danh sách đó, thêm vào những câu như “Không có chi,” “Tôi xin lỗi,” và “Tôi xin phép.” Bằng theo dõi phép lịch sự là một cách tuyệt vời để khích lệ [trẻ em] sử dụng những lời nói nhã nhặn này. Bạn hãy đánh dấu mỗi lần con mình nói những lời hay và trao phần thưởng khi hoàn thành toàn bộ bảng; như vậy thói quen của chúng sẽ được củng cố. Đặc biệt, ông bà có thể tận dụng các bảng [theo dõi] phép lịch sự này tại nhà khi các cháu đến thăm.

**Đặt ra các kỳ vọng**  
Cha mẹ không thể kỳ vọng các con tự biết cách cư xử nếu chúng ta không cho các con biết mình mong đợi gì. Ví dụ, nếu gia đình bạn được mời đến nhà ai đó chơi, cô Friske khuyến bạn giúp con thực hành cách cư xử ở nhà trước – chẳng hạn như không mở miệng khi nhai và ngồi yên tại chỗ cho đến khi kết thúc bữa ăn – và ôn lại những quy tắc này trước khi xe đến nơi. Hướng dẫn cho trẻ một vài cách chào chủ nhà – “Xin chào cô Johnson, cảm ơn cô đã mời con tới chơi!” – nhắc con cúi gậy, và dạy con tôn trọng đồ đạc trong nhà bằng cách tránh mở các cửa và ngăn kéo. Trước khi về, hãy nhắc con nói lời cảm ơn với chủ nhà.

## Tránh kén chọn món ăn

Để tránh tình trạng kén chọn món ăn ở trẻ nhỏ, cô Friske gợi ý thành lập một “Cầu lạc bộ nếm thử món ăn”. Trong cầu lạc bộ này, trẻ em phải thử mọi món chúng được phục vụ. “Các con không cần phải ăn hết,” cô giải thích, nhưng các con nên “thử một miếng.” Những bình luận chê bai mạnh mẽ [về món ăn] là điều không được cho phép trong cầu lạc bộ. Thay vào đó, các con có thể trả lời “Giờ con chưa muốn ăn món này lắm ạ,” câu nói này thể hiện sự tôn trọng, thừa nhận rằng vị giác của trẻ nhỏ thay đổi nhanh chóng và những gì chúng không thích hôm nay có thể trở thành một yêu thích sau này.

## Biến việc sắp đặt bàn ăn thành niềm vui

Ngay cả người lớn cũng thấy lúng túng trước các quy tắc đặt muỗng, nĩa, và dao trên bàn, cô Friske nói, nhưng nhiệm vụ đơn giản này lại không nhất thiết phải trở thành nỗi sợ hãi của trẻ em. “Hãy chuẩn bị tấm lót bàn ăn,” cô nói, gợi ý trẻ em thậm chí có thể tự làm tấm lót cho riêng mình bằng cách vẽ lại vị trí của các thứ đã được sắp đặt đúng chỗ trên bàn. Đây là cách giúp các con học và ghi nhớ vị trí của từng đồ dùng. Một khi con đã quen với những điều căn bản, hãy mở rộng sang việc học cách bày biện bàn ăn trang trọng, nhằm bảo đảm rằng trẻ em sẽ cảm thấy thoải mái nếu cần phải tham gia một bữa tiệc tối trang trọng sau này.

## Dạy về sự kiên nhẫn và tôn trọng

Không cha mẹ nào thích cuộc trò chuyện bị gián đoạn vì một đứa trẻ đập vào cánh tay của họ kèm những yêu cầu dồn dập để được chú ý. Trừ phi đó đúng là trường hợp khẩn cấp, hãy dạy con nói “Mẹ ơi, con xin hỏi một câu được không?” trong khi lặng lẽ siết chặt tay bạn. Nên giải thích với con rằng làm như vậy là thể hiện sự tôn trọng đối với việc người lớn đang trò chuyện. Hãy chắc chắn bạn cũng thể hiện sự ân cần với con và nhu cầu của con: Năm lấy tay con để con biết bạn nhận ra sự hiện diện của con và sẽ đến với con ngay khi có thể.

*Bài viết nguyên gốc được đăng tải trên tạp chí American Essence.*

*Cô Annie Holmquist là nhà bình luận văn hóa đến từ vùng trung tâm của Hoa Kỳ. Cô yêu thích sách cổ điển, kiến trúc, âm nhạc, và các giá trị.*

Linh Đan biên dịch



ALL PHOTOS BY BIBA KAYEWICH FOR AMERICAN ESSENCE

# Tình trạng hôn nhân thời chúng ta: Hôn nhân ở Hoa Kỳ ngày nay

## Tiếp theo từ trang 1

Những hệ quả khác cũng nghiêm trọng không kém. “Thật không may là những gì chúng ta đang chứng kiến hiện nay là số người chết vì tuyệt vọng đang ở mức kỷ lục,” ông Wilcox nói, “và chỉ số hạnh phúc giảm trong nhiều thập niên.” Cả nghiên cứu của ông và những nghiên cứu của các nhà xã hội học khác mà ông trích dẫn đều cho thấy rằng, việc không kết hôn và xây dựng gia đình một các cách rộng rãi là một trong những nguyên nhân chính gây ra sự lo lắng và bất hạnh này.

## Tin tốt

Ông Wilcox nêu ra 4 nhóm người nằm ngoài văn hóa ghét bỏ hôn nhân, đó là: những người bảo thủ, người Mỹ gốc Á, những người có đức tin tôn giáo mạnh mẽ, và “những người nỗ lực phấn đấu” – nhóm người mà ông Wilcox nhận định rằng đủ quan điểm chính trị của họ là gì, thì họ vẫn giữ vững các giá trị của tầng lớp trung lưu là “giáo dục, làm việc chăm chỉ, và thành công về mặt tài chính”. Những người Mỹ thuộc các nhóm này “có nhiều khả năng kết hôn nhất, tránh xa tòa án ly hôn, và xây dựng được những cuộc hôn nhân tương đối hạnh phúc.”

Những ai làm cho cuộc sống hôn nhân của mình bền vững sẽ gặt hái được một số thành quả. Ví dụ như, trái ngược với quan niệm phổ biến, những người đàn ông và phụ nữ tạo dựng được mối quan hệ hôn nhân trọn đời nhìn chung thường sở hữu nhiều của cải hơn những người còn độc thân. Khi về già, họ cũng có sự an ủi từ con cháu. Trong nhiều cuộc khảo sát, các cặp vợ chồng cùng khẳng định rằng cuộc sống của họ có ý nghĩa hơn.

Có lẽ điều đáng ngạc nhiên nhất – ông Wilcox viết rằng, “hơn tám ông và phụ nữ Mỹ hạnh phúc nhất trong độ tuổi sung sức (từ 18 đến 55 tuổi) là những người đã kết hôn và có con cái.” Ở đây, người Mỹ gốc Á, người Mỹ gốc Ấn nói riêng, và các gia đình có đức tin tôn giáo đã tạo nên những hình mẫu của các cuộc hôn nhân này. Những



NOAB CREATIVITY/SHUTTERSTOCK

◀ Những ai làm cho cuộc sống hôn nhân của mình bền vững sẽ gặt hái được một số thành quả.

người thuộc các nhóm này nhận thấy rằng việc vợ chồng từ chối bất kỳ ý định ly hôn nào, đồng thời tập trung vào nhu cầu và sự giáo dục con cái không chỉ mang đến sự ổn định, mà còn mang đến niềm vui cho mối quan hệ của họ.

## Những chỉ dẫn trong hôn nhân

Để giúp đạt được thành công và niềm vui trong hôn nhân, ông Wilcox đưa ra một lộ hướng dẫn cơ bản: “Cam kết duy trì một cuộc hôn nhân trọn đời, cho đến khi cái chết chia lìa đôi lữa. Ưu tiên lợi ích của vợ/chồng bạn, cố gắng bảo đảm rằng những gì bạn đang làm sẽ thúc đẩy hạnh phúc của người ấy. Tránh xa các lựa chọn thay thế, chẳng hạn như các mối quan hệ thế thân mật với người khác, người có thể làm ảnh hưởng tới tình cảm vợ chồng bạn. Không sa đà vào những chuyện rắc rối trên Internet.”

Ông Wilcox mở rộng ý tưởng này đồng thời bác bỏ quan niệm phổ biến về việc “đặt bàn thân lên trước tiên (me-first), cách tiếp cận dựa trên sự trao đổi qua lại” thường được khuyến khích và áp dụng trong các mối quan hệ. Lời khuyên ngược lại của ông dành cho hôn nhân là tiếp cận theo cảm, đặt nhu cầu của người phối ngẫu và con cái lên trên nhu cầu bản thân. Ngay cả những thỏa thuận tương chừng đơn giản cũng có thể tạo ra sự khác biệt khi thực hiện việc “đặt chúng ta lên trước bản thân” (we before me). Ví dụ, trong một nghiên cứu của Đại học Indiana, ông trích dẫn, các cặp vợ chồng mới cưới sẽ gửi tiền và thu nhập của họ vào tài khoản mục ngân hàng chung hoặc riêng. Mục hai năm, các cặp vợ chồng sở hữu tài khoản chung cho thấy “mối quan hệ của họ tốt đẹp” hơn nhiều.

Cách tiếp cận nhóm này bao gồm những kỳ vọng từ cả vợ và chồng. Ví dụ, khi ông Wilcox hỏi những người vợ có hoàn cảnh và sở thích khác nhau về điều gì khiến họ ngưỡng mộ ở chồng mình, và điều gì ở những người đàn ông này đã thu hút họ đầu tiên, thì những miêu tả điển hình nhất là “tham vọng”, “trụ cột kinh tế gia đình”, “mạnh mẽ”, “bảo vệ”, và “an toàn”.

Những người đàn ông này cũng đưa ra cho vợ mình những lựa chọn, chẳng hạn như nên đi làm toàn thời gian hay ở nhà chăm con sau khi trở thành mẹ. Trong cuộc trò chuyện, ông cũng nhấn mạnh rằng “việc khiến các nhà sản xuất phim, chương trình truyền hình, điện ảnh, và những người có tầm ảnh hưởng trên mạng xã hội truyền tải một thông điệp trung thực về hôn nhân, thay vì viễn cảnh màu hồng” sẽ là một động lực đáng kể khác để thúc đẩy tình trạng hôn nhân.

“Và nếu chúng ta có thể khiến những định chế đó làm tốt hơn trong việc nói lên sự thật, thì tôi nghĩ rằng chúng ta có thể thay mọi người sẽ có được nhiều hiểu biết hơn về giá trị của hôn nhân, đồng thời cũng có được những phẩm chất đạo đức [cần thiết] để đi tới một cuộc hôn nhân tốt đẹp,” ông nói. Ông Wilcox viết rằng chúng ta cần minh trong đôi, và có cảm thấy vững tâm và an toàn khi có mặt anh ấy.”

## Xoay chuyển tình thế

Về sự sụt giảm tỷ lệ kết hôn này, ông Wilcox đổ phần lớn trách nhiệm lên giới tình hoa, các chính trị gia của cả hai đảng, những người nổi tiếng, các ký giả, và những người khác. Ông đặc biệt chỉ trích giai cấp chính trị của chúng ta, ông viết: “Các nhà hoạch định chính sách trong những năm gần đây hiếm khi nào theo đuổi hoặc ưu tiên các chính sách đặt gia đình lên hàng đầu, nhằm trực tiếp củng cố và ổn định cuộc sống hôn nhân và gia đình... Một cách quá thường xuyên, gia đình đã bị giai cấp chính trị bỏ rơi.”

Trong khi đề nghị một số biện pháp khắc phục nhất định thông qua chính phủ và ngân sách, ông Wilcox cũng

# Món cocktail berry ngon miệng

Món cocktail các thứ quả berry mọng đỏ phủ kem (rodrod med flode) nổi tiếng của Đan Mạch gồm các loại berry mùa hè, vừa tươi ngon lại vừa dịu bụng

Lynda Balslev

Người Đan Mạch xem một món tráng miệng là thước đo [đé đánh giá] khả năng thành thạo ngôn ngữ, và điều này nói lên những điểm tuyệt vời trong nền văn hóa của họ. Đối với chúng tôi – những người phối ngẫu hoặc bạn bè không phải là người Đan Mạch nhưng có quyết tâm nói ngôn ngữ này – thì có một trò đùa giữa những người Đan Mạch khi muốn kiểm tra kỹ năng ngôn ngữ của chúng tôi. Nói một cách đơn giản, đó là lặp lại nhóm từ khó phát âm “rodrod med flode”, dịch trực tiếp là “cháo đỏ phủ kem” hoặc “súp quả mọng đỏ”.

Vậy điều gì ở những từ này khiến những người bạn Đan Mạch của chúng ta không ngừng thích thú và luôn khiến họ bật cười? Chỉ cần nói thể này là đủ, ngay cả khi bạn có thể phát âm đúng chữ “O”, thì bạn vẫn có thể sẽ nói vấp khi cố phát



IRAVGUSTIN/SHUTTERSTOCK

◀ Đầu tiên, phức hợp từ, lý chua đen, lý chua đỏ, mâm xôi đen, và quả việt quất có thể trộn chung vào nơi và nấu thành món tráng miệng quả mọng đỏ.

âm chữ “D” (mà tinh cờ lại có rất nhiều chữ ‘D’ trong cụm từ này). Khi bạn nói chính xác, chữ ‘D’ trong tiếng Đan Mạch sẽ nghe như thể bạn đang cố phát âm với một miệng, á chà chà, đẩy các thứ quả berry mọng đỏ.

Mặc cho những thử thách khi phát âm những từ này, ưu điểm của nó là nó mở ra một món tráng miệng được yêu thích và mang tính biểu tượng mà bạn sẽ hài lòng khi nhấm thử. Ở một quốc gia mà mùa hè có thể thường thay đổi, nếu không muốn

viườn nhà. Với rất nhiều sự lựa chọn như vậy, những viên ngọc mọng nước này được ăn trực tiếp, kết hợp vào các món tráng miệng, bảo quản để sau này sử dụng, và tốt nhất là, trộn chung vào nơi và nấu thành món cocktail.

Mỗi gia đình đều có một cách nấu riêng, trong đó các loại quả berry mọng đỏ được đun sôi với đường cho đến khi nước trong quá tiết ra. Đôi khi người ta xay nhuyễn hỗn hợp, nhưng luôn được làm nguội và dùng kèm với một ít kem tươi đánh bông (whipped cream) hoặc một chút kem tươi Pháp (crème fraiche). Bạn có thể vắt thêm chanh hay thêm vào chút vani, hoặc thậm chí là hạnh nhân cắt nhỏ để có mùi vị hấp dẫn hơn. Dù gia giảm thế nào, thì cái món cocktail ấy vẫn luôn thơm ngon tuyệt vời – và đáng tin cậy như phản hồi mà tôi nhận được mỗi khi tôi cố gắng nói cụm từ “rodrod med flode”.

Từ những quả dâu tây đầu mùa, tiếp theo là phúc bồn tử (raspberry), quả lý chua đen (black currant), lý chua đỏ (red currant), mâm xôi đen (blackberry), và quả việt quất (blueberry), những quả mọng này có rất nhiều và ở khắp mọi nơi: từ cây dại và hái tại trang trại, bán ven đường và trong chợ, hoặc trồng trong

*Cô Lynda Balslev là tác giả viết sách nấu ăn và là người sáng tạo công thức nấu nướng. Cô Lynda học nghề bếp tại Trường Nấu ăn Le Cordon Bleu, Paris và trở thành một đầu bếp phục vụ cá nhân, giảng viên ẩm thực, kiêm người chuyên viết các về món ăn tại Thụy Sĩ và Đan Mạch.*

Minh Chi biên dịch

## MÓN COCKTAIL BERRY ĐAN MẠCH

### KHẨU PHẦN ĂN: 6 NGƯỜI

Thời gian làm: 15 phút.  
Tổng thời gian: 15 phút, cộng với thời gian để nguội

### Thành Phần

- 2 pound (khoảng 900 gram) hỗn hợp các loại quả mọng tươi, chẳng hạn như dâu tây, phúc bồn tử, mâm xôi đen, việt quất, lý chua đỏ, và lý chua đen
- 1/2 cup đường
- 2 muỗng nước cốt chanh tươi
- Whipped cream hoặc crème fraiche để dùng kèm (tùy ý)

### Hướng dẫn

1. Nếu dùng dâu tây thì quả lớn nên cắt làm đôi hoặc cắt làm tư.
2. Trộn các loại quả mọng, đường, và nước cốt chanh trong một chảo. Nấu với lửa vừa, đến khi đường tan và quả mọng tiết ra nước, khoảng 15 phút, thỉnh thoảng khuấy đều. Nhấc chảo khỏi bếp và để nguội hoàn toàn. Bảo quản trong tủ lạnh tối đa 8 tiếng trước khi dùng.
3. Dùng kèm với whipped cream hoặc crème fraiche, nếu bạn muốn.



COURTESY FROM LYNDA FOR TASTEFOOD

# Tìm thấy bằng chứng về người tí hon trên thế giới, nhưng họ có thật không?

Maria Han

Phải chăng trong suốt chiều dài lịch sử, đã từng có một chủng người khác – những người nhỏ bé tí hon hay người lùn trong truyền thuyết – cư trú trên trái đất?

Một số bằng chứng xuất hiện trong nhiều năm qua cho thấy người tí hon có thể đã sống ở nhiều khu vực khác nhau trên thế giới. Họ thường được mô tả là cao khoảng 3 feet (0.9 mét) và có xu hướng tránh tiếp xúc với con người.

Kenya, Hawaii, và Indonesia là một số nơi mà người ta đã tìm thấy các bằng chứng đó.

## Người 'Hobbit' của Indonesia

Năm 2003, hài cốt của một phụ nữ cao 1 mét ở độ tuổi 30 được khai quật tại hang Liang Bua trên đảo Flores của Indonesia. Căn cứ theo vóc dáng, cô được mệnh danh là “người hobbit”.

Được khai quật cùng với các cá thể khác, nhưng hài cốt của cô là bộ xương hoàn chỉnh duy nhất. Tám người khác được tìm thấy cùng với cô, nhưng người ta chỉ tìm thấy những mảnh xương của họ. Người ta đặt tên cho chúng người của cô là Homo floresiensis – một chủng người có vóc dáng nhỏ bé mà gần như được xem là đã tuyệt chủng.

Nhà khảo cổ học tại Viện Blue Marble Space (Không gian Đá Cẩm thạch Xanh) Selene Cannelli cho biết: “Một bộ xương phụ nữ gần như hoàn chỉnh đã được tìm thấy và được đặt biệt danh là người hobbit vì kích thước đặc biệt nhỏ của nó.”

“Dựa trên quá trình mọc răng, và môn răng, cô về như LB1 [tên lưu trữ của bộ xương] là một người trưởng thành tại thời điểm qua đời, và dựa trên giải phẫu vùng chậu, có thể khẳng định đó là một phụ nữ,” bà Cannelli cho biết thêm.

Nhưng làm sao chúng ta biết rằng cô thực sự là một chủng người khác chứ không phải là một người bị thấp lùn? Các nghiên cứu tiếp theo về bộ xương cho thấy bộ não của cô có kích thước bằng khoảng một phần ba bộ não người bình thường.

“Nghiên cứu gần đây cho thấy bộ não của chúng người H. floresiensis có kích thước 426 cm khối,” bà Cannelli viết.

Trong một bài đăng trên Tập san Quốc tế về Văn học So sánh & Nghiên cứu Dịch thuật, nhà nghiên cứu độc lập Yok Man Khai cho biết: “Phát hiện này cung cấp bằng chứng mạnh mẽ về sự tồn tại của người tí hon như đã được ghi nhận trong các tài liệu viết từ ở cả thế giới Tây phương và Đông phương qua nhiều thế kỷ.”

Chúng người Homo floresiensis có bộ não nhỏ và chiếc cằm không rõ ràng. Mặc dù gần đây không ai nhìn thấy họ, nhưng không thể khẳng định



▲ Quang cảnh bên trong hang Liang Bua hay còn gọi là hang hobbit trên đảo Flores, Indonesia, nơi phát hiện di chỉ của người homo floresiensis.

**Bởi vì họ sống trong rừng, nên rất ít người ngoài có cơ hội gặp trực tiếp những người có vóc dáng thấp bé này, và câu hỏi về kích thước của họ vẫn còn gây tranh cãi.**

Nhà nghiên cứu của Viện Anh Quốc ở Đông Phi Angela W. Kabiru

chắc chắn rằng họ đã tuyệt chủng.

Trong cuộc phỏng vấn với trang Live Science vào năm 2022, giáo sư nhân chủng học đã về hưu Gregory Forth cho biết: “Chúng ta thực sự không biết chủng người này tuyệt chủng khi nào hoặc quá thực tôi dám nói – chúng ta thậm chí không biết họ đã tuyệt chủng hay chưa, vì vậy có khả năng là chủng người này vẫn còn.”

## Người Agumba của Kenya

Bằng chứng khác về người tí hon được phát hiện ở Kenya, Châu Phi. Họ được gọi là Agumba, và trong những năm gần đây, người ta không biết họ đã đi đâu. Chúng ta chỉ biết rằng không có báo cáo nào về việc nhìn thấy họ nữa.

Trong một bài báo do Hiệp hội Viện Bảo tàng Kenya (Kenya Museum Society) công bố, nhà nghiên cứu của Viện Anh Quốc ở

Đông Phi Angela W. Kabiru cho biết: “Bởi vì họ sống trong rừng, nên rất ít người ngoài có cơ hội gặp trực tiếp những người có vóc dáng thấp bé này, và câu hỏi về kích thước của họ vẫn còn gây tranh cãi.”

“Ước lượng chiều cao của họ dao động từ 2 feet đến khoảng 4.5 feet (từ ~0.6 m đến ~1.4 m),” bà nói, và tiếp tục trích dẫn nhiều nguồn khác nhau gọi người Agumba là “chắc nịch và lạnh lợi,” “giàu có, hung dữ, và dễ xúc động,” với “nét mặt dữ tợn,” có “đầu to, da nâu nhạt,” và “đế râu dài. Người ta cho rằng họ đã nói một ngôn ngữ “giống như tiếng chim hót liu lo.”

Phần lớn lịch sử về người tí hon được truyền miệng, nhưng có bằng chứng cụ thể về sự tồn tại của họ trong các tàn tích tại nơi họ ở. Người Agumba được cho là đã sống trong các hố túi đào trên cao nguyên. Nhiều hố trong số này đã bị phá hủy do sự mở rộng hoạt động nông nghiệp. Các hố khác nằm trong rừng Aberdeen, hiện là khu bảo tồn.

Bên trong những môi trường sống dưới lòng đất này, người ta có thể tìm thấy đồ gốm và các công cụ khác nhau. Độ sâu của các hố đều dưới 5 feet (~1.5 m), một số chỉ sâu 1 foot (~0.3 m).

“Các hố cho thấy dấu hiệu có một số lối vào, tất cả các lối vào hướng về phía Núi Kenya, và chúng có thể có tính chất giống như đường hầm. ... Có ý kiến cho rằng các hố này có thể đã được sử dụng cho các mục đích khác, chẳng hạn như trò chơi đặt bẫy, nhưng bằng chứng hiện có ủng hộ truyền thuyết rằng các hố này thực sự có người ở,” cô Kabiru viết.

Mọi bộ lạc trên Núi Kenya đều có truyền thuyết về họ, ông Jeffrey Fadiman chia sẻ trong cuốn sách của ông có nhan đề “When We Began, There Were Witchmen: An Oral History from Mount Kenya” (Buổi Đầu, Có Những Phù Thủy: Lịch Sử Truyền Miệng từ Núi Kenya).

Họ được mô tả trong truyền thuyết là “những người nhỏ bé” hoặc “những chú lùn lông lá, nhút nhát”. Tuy nhiên, ông Fadiman lưu ý rằng một số truyền thuyết đôi lập kể rằng những người cao, mảnh khảnh, chăn nuôi gia súc trong khu vực này sống trong các hố hoặc hang động.

Những người Pygmy nổi tiếng vẫn sống ở Châu Phi ngày nay có chiều cao trung bình đối với nam giới là khoảng 4 feet 11 inch (~1.5 m). Mặc dù điều này có thể giống với một số mô tả về chiều cao của người Agumba, nhưng những mô tả khác về người lùn Agumba không đúng với người Pygmy.

## Người Menehune ở Hawaii

Dù nhiều người có thể nhận ra tên

của những người tí hon ở Hawaii này, người Menehune, nhưng họ vẫn còn là một bí ẩn.

Một người Úc tên là Thomas George Thrum đi cư đến Hawaii vào năm 1853. Ông đã tích lũy những câu chuyện truyền miệng về người Menehune từ Kauai và Oahu.

Truyền thuyết kể rằng người Menehune cao khoảng 3 feet (~0.9 m) và họ hoạt động vào ban đêm, nhanh chóng trở về nơi trú ẩn vào lúc bình minh. Họ được biết đến với những thành quả lao động đáng kinh ngạc, đặc biệt là đối với những người nhỏ bé như vậy.

Bách khoa Toàn thư Lịch sử Thế giới cho biết rằng người Menehune “được cho là những thợ đá lành nghề. Họ mạo hiểm ra ngoài sau khi trời chạng vạng để đóng canoe, xây đường xá, dựng ao hồ, và tường nhà hoặc để hát và chơi nhạc cụ. Họ tránh xa ánh sáng mặt trời và những cố gắng xây dựng phi thường của họ, cho dù đã hoàn thành hay chưa, luôn dừng lại trước bình minh khi họ biến mất.”

Người ta cho rằng Kikiaola, một kênh tưới lịch sử cao 24 foot (7.3 m), là do họ thực hiện.

Kênh tưới này được coi là một kỳ quan kỹ thuật nhờ có 120 khối đá bazan được cắt gọn gàng, đòi hỏi phải có các công cụ và kỹ thuật chính xác để cắt, đường thoát nước của ruộng dài khoảng 200 feet (61 m), dẫn nước đến các ao tưới trong khoai môn. Nó cũng khớp với các công trình xây dựng tường đá điển hình của người Hawaii, mặc dù người Hawaii có tay nghề vô cùng cao trong việc xây đá,” bách khoa toàn thư này nêu rõ.

## Người tí hon ở Iceland

Ở Iceland, người tí hon và môi trường sống của họ đã được pháp luật bảo vệ. Năm 2014, ấn phẩm địa phương Ice News đưa tin một thám phán đã ra phán quyết rằng việc xây dựng đường cao tốc phải bị hủy bỏ do người tí hon có thể đang sinh sống trong khu vực này.

Trang thông tin Guide to Iceland cũng chia sẻ về việc người tí hon hoặc “những người giấu mặt” được cho là đã can thiệp vào việc xây dựng trên vùng đất của họ như thế nào.

“Sau nhiều cố gắng thất bại, khi máy móc hạng nặng liên tục bị hỏng mà không có lý do rõ ràng và nhiều công nhân gặp tai nạn kinh hoàng, công ty xây dựng đã buộc phải di chuyển con đường để nó hoàn toàn tránh xa cộng đồng người tí hon,” trang thông tin này cho biết.

Quỳnh Chi biên dịch



▲ Tự do là một trong những giá trị tuyệt vời nhất của mùa hè.

# Nuôi dạy con trong thời gian nghỉ hè 5 mẹo giúp duy trì nhịp điệu và thói quen hàng ngày

Barbara Danza

A, mùa hè! Nghỉ ngơi, giải trí, vui vẻ, và tự do. Những điều tuyệt vời nhất!

Nhưng là các bậc cha mẹ, bạn có nhận thấy rằng chỉ sau vài ngày đầu tiên được xả hơi, ngủ bù, và tận hưởng sự tự do thoải mái, thì mọi việc trong nhà dần có xu hướng hơi lộn xộn không?

Nếu giai đoạn tận hưởng đó kéo dài quá lâu, cuộc sống gia đình có thể sẽ bị đảo lộn. Giờ giấc thức dậy ngày càng muộn hơn, kéo theo giờ đi ngủ cũng muộn đến khó tả. Việc dọn dẹp dường như chậm lại hoặc hoàn toàn đình trệ, các thành viên trong gia đình ăn uống theo giờ giấc thất thường. Cuộc sống gia đình bạn từng là một cỗ máy vận hành trơn tru, thì giờ đây có vẻ mất trật tự, thiếu kỷ luật, và thật hỗn độn.

Điều này nghe có vẻ quen thuộc phải không?

Mặc dù, việc duy trì một cuộc sống nhẹ nhàng và thoải mái trong suốt mùa hè là chiến lược hoàn toàn tuyệt vời, nhưng thêm vào đó chút khuôn khổ vừa đủ để gia đình bạn có thể phát triển mạnh mẽ – điều này sẽ giúp toàn mùa hè trở nên bổ ích và bớt căng thẳng hơn.

Dưới đây là một số bí quyết giúp thiết lập nhịp điệu sinh hoạt và thói quen thú vị cho gia đình bạn trong mùa hè này.

## Cho phép sự chuyển tiếp

Trong vài ngày đầu tiên sau khi được nghỉ hè, hãy cho phép các con thực

đây theo nhịp điệu tự nhiên của cơ thể, chứ không phải lúc chuông báo thức reo lên inh ỏi. Nói chung là, cho phép các con được yên tĩnh, sáng tạo, vui chơi tự do, và thoải mái trong những ngày mới nghỉ hè đó.

Có lẽ tiêu chuẩn duy nhất mà bạn nên thiết lập ngay từ đầu mùa hè là bộ quy tắc về thời gian sử dụng các thiết bị điện tử. Bạn muốn các con bước ra ngoài nắng, hít thở bầu không khí trong lành, làm mọi thứ bằng tay, tự mình suy nghĩ và đưa ra ý tưởng, vui chơi trực tiếp với bạn bè và gia đình. Hãy tìm cách để giảm thiểu tối đa việc sử dụng màn hình điện tử trong mùa hè này, và cứng rắn với các quy tắc mà bạn đã truyền đạt rất rõ ràng ngay từ đầu.

**Đưa lên lịch một số sự kiện quan trọng**  
Cho dù lịch trình của bạn có kín mít các hoạt động cắm trại, thể thao, và nhiều hoạt động khác – hay chỉ hoàn toàn là ngẫu hứng – thì việc đưa lên lịch vài sự kiện lớn để cả nhà cùng mong đợi hệ đến có thể sẽ tạo nên ý nghĩa cho mùa hè của gia đình, và mang đến điều gì đó để mọi người cùng trông đợi.

Các sự kiện này có thể là những kỳ nghỉ mát hoặc những chuyến du lịch cuối tuần vài ngày, thời hạn cho các mục tiêu hoặc dự án mà bạn muốn hoàn thành, tổ chức sinh nhật hay tham dự các ngày lễ cùng bạn bè và gia đình, các chuyến dã ngoại trong ngày

thoải mái và ngôi nhà luôn luôn bận rộn tấp nập. Bao gồm những nhiệm vụ thường nhật như dọn dẹp, vệ sinh cá nhân, làm việc nhà, đọc sách, tập thể dục, và bất cứ hoạt động quan trọng nào khác mà gia đình bạn cần làm mỗi ngày.

Nếu các con đủ lớn, việc khuyến khích các con tự quản lý danh mục hoạt động buổi sáng và buổi tối có thể giúp con cảm thấy tự tin và có trách nhiệm hơn.

**Trở lại với các chuẩn mực thường ngày**  
Nhịp điệu quen thuộc hàng ngày có thể sẽ mang lại sự thoải mái tuyệt vời cho cả trẻ em lẫn người lớn.

Có thể gia đình bạn thường nghe nhạc nhẹ sau bữa tối, đọc một cuốn sách trước khi đi ngủ, đi bộ vào buổi sáng, hoặc dọn dẹp nhà cửa sau bữa tối. Việc lặp lại đều đặn những hoạt động cố định hay những chuẩn mực quen thuộc trong ngày giúp mọi người biết điều gì sẽ xảy ra tiếp theo và lịch trình trong ngày của bạn đang đến đâu. Những thói quen này thường sẽ trở thành những kỷ ức lâu dài về mái ấm gia đình trong nhiều năm tới.

Tự do là một trong những giá trị tuyệt vời nhất của mùa hè. Mặc dù có vẻ hơi nghịch lý, nhưng việc đưa một lộ trình và nhịp điệu vừa đủ vào các ngày trong tuần sẽ giúp gia đình bạn nâng cao cảm giác tự do, và cho phép mọi người tận hưởng tối đa mùa hè tuyệt vời cùng nhau. Chúc các bạn có một mùa hè vui vẻ!

**Duy trì thói quen buổi sáng và buổi tối**

Việc tạo ra những thói quen tự động diễn ra vào hai thời điểm đầu và cuối ngày, có thể sẽ giúp các con cảm thấy

thoải mái và ngôi nhà luôn luôn bận rộn tấp nập. Bao gồm những nhiệm vụ thường nhật như dọn dẹp, vệ sinh cá nhân, làm việc nhà, đọc sách, tập thể dục, và bất cứ hoạt động quan trọng nào khác mà gia đình bạn cần làm mỗi ngày.

Nếu các con đủ lớn, việc khuyến khích các con tự quản lý danh mục hoạt động buổi sáng và buổi tối có thể giúp con cảm thấy tự tin và có trách nhiệm hơn.

**Trở lại với các chuẩn mực thường ngày**

Nhịp điệu quen thuộc hàng ngày có thể sẽ mang lại sự thoải mái tuyệt vời cho cả trẻ em lẫn người lớn.

Có thể gia đình bạn thường nghe nhạc nhẹ sau bữa tối, đọc một cuốn sách trước khi đi ngủ, đi bộ vào buổi sáng, hoặc dọn dẹp nhà cửa sau bữa tối. Việc lặp lại đều đặn những hoạt động cố định hay những chuẩn mực quen thuộc trong ngày giúp mọi người biết điều gì sẽ xảy ra tiếp theo và lịch trình trong ngày của bạn đang đến đâu. Những thói quen này thường sẽ trở thành những kỷ ức lâu dài về mái ấm gia đình trong nhiều năm tới.

Tự do là một trong những giá trị tuyệt vời nhất của mùa hè. Mặc dù có vẻ hơi nghịch lý, nhưng việc đưa một lộ trình và nhịp điệu vừa đủ vào các ngày trong tuần sẽ giúp gia đình bạn nâng cao cảm giác tự do, và cho phép mọi người tận hưởng tối đa mùa hè tuyệt vời cùng nhau. Chúc các bạn có một mùa hè vui vẻ!

Giai Kỳ biên dịch

Văn Phòng Bảo Hiểm Sức Khỏe  
BẢO HIỂM SỨC KHỎE - NHÂN THỌ - ANNUITIES

## BENEFITMAXX INSURANCE

**Stephanie Yen Nguyen** 9550 Bolsa Ave, #204, Westminster, CA 92683  
CA Insurance Lic. # 0156175 (Trong khu chợ Tam Biên, nhà băng Wells Fargo)

714-914-2065

**Medicare Advantage:**

**Chương trình Medicare HMO (trong tổ hợp), Medicare PPO (không tổ hợp) Medicare Supplement (Medi Gap), Chương trình thuốc Part D**

**Bảo hiểm sức khỏe giá rẻ ObamaCare:**

- ✓ Có thể qualify với \$0.00 tiền bảo phí mà vẫn có được các phúc lợi toàn diện (khám bệnh, thuốc men, các loại xét nghiệm, emergency, phẫu thuật, bệnh viện...)
- ✓ Chương trình HMO có các bệnh viện Hoag Hospital, Orange Coast Memorial Hospital, St. Joseph Hospital, Fountain Valley Hospital

**Bảo hiểm nhân thọ & Annuities:**

- ✓ Bảo hiểm trọn đời, Bảo hiểm có kỳ hạn, Bảo hiểm có tích lũy tiền
- ✓ Annuities (quy đầu tư hưu trí): lấy Income trong đời, hoặc lấy trọn số tiền
- ✓ Nhiều hàng bảo hiểm lớn, lâu đời và uy tín



▲ Cô Jessica Rey là một bà mẹ ba con bận rộn, nhưng cô luôn nhắc nhở bản thân tận hưởng những chuyến phiêu lưu.

# Diễn viên Jessica Rey

## Từ vai diễn quyền lực đến người mẹ doanh nhân có ảnh hưởng tích cực

Từ diễn viên chuyển sang nghề thiết kế thời trang, cô Jessica Rey đã tạo nên những bộ áo tắm hiện đại mang hơi hướng cổ điển. Bà mẹ ba con chia sẻ những thói quen thường nhật giúp cô duy trì nhiệt huyết

Hazel Atkins

Lần đầu tiên cô Jessica Rey mặc áo tắm do chính mình thiết kế đến hồ bơi, những cô gái khác đều muốn hỏi, “Có mua bộ đồ đó ở đâu vậy?” Nữ diễn viên nổi tiếng với vai siêu nhân trắng Alyssa trong loạt phim truyền hình Power Rangers Wild Force năm 2002, dành rất nhiều thời gian ở hồ bơi – giữa các công việc của mình ở Hollywood, và sở hữu gần 100 bộ áo tắm hai mảnh. Nhưng bộ áo tắm này thì khác: Đó là bộ đồ bơi một mảnh xếp nếp đơn giản, dựa trên phong cách cổ điển mà cô yêu thích, gợi nhớ đến những năm 1950 nhưng được hiện đại hóa bằng loại vải phù hợp cho bơi lội. Cô đã tự thiết kế và nhờ một người bạn cùng phòng may cho mình, bởi vì cô không thể tìm được bộ đồ tắm một mảnh mà cô thấy hài lòng ngoài cửa hàng.

Và cô nhận ra mình không đơn độc. Đó chính là động lực đã thúc đẩy doanh nghiệp Rey Swimwear của cô ra đời, thiết kế đồ bơi tôn dáng, nữ tính, và tiện dụng cho những người phụ nữ không muốn mặc áo tắm hai mảnh. “Tôi cố gắng mang đến cho phái nữ một lựa chọn để họ cảm thấy xinh đẹp với làn da của chính mình, trong trang phục tắm của riêng mình, và cảm thấy tự tin,” cô Rey cho biết.

Cô bước chân vào lĩnh vực kinh doanh sau một hành trình cá nhân đầy

kiêm cung – một quan niệm mà mới đây cô không thích. Nhưng khi nghiên cứu sâu hơn đức tin của mình, cô có được nhận thức mới về sự khiêm cung – đó là “mong muốn giữ gìn sự tôn nghiêm mà Chúa ban cho khi chúng ta được tạo ra, cho chính chúng ta,” cô nói. “Tôi bắt đầu chú ý đến cách mình bị đối xử khi mặc những bộ trang phục hở hang, và tôi không thích điều đó. Vì vậy, tôi quyết định dừng lại.”

Cô Rey là đồng tác giả của quyển sách để bàn khách “Decent Exposure” (Trưng Diện Tao Nhã) xuất bản năm 2015, và ra mắt đồng thời trang Estella năm 2017. Giờ đây, cô vừa điều hành doanh nghiệp và lên ý tưởng cho các dự án kinh doanh mới, vừa tiếp tục tham gia các sự kiện Power Ranger – nơi cô rất thích được gặp gỡ các khán giả hâm mộ, và dạy học tại gia cho ba đứa con ở độ tuổi 10, 11, và 13 của mình.

Làm thế nào có cân bằng được tất cả mọi thứ? Tạp chí American Essence đã trò chuyện cùng cô Rey về những thói quen thường ngày, điều gì đã giúp cô duy trì nguồn cảm hứng, và biến thế giới thành lớp học của gia đình mình.

**Việc đầu tiên tôi làm khi thức dậy** là: dâng lời cầu nguyện buổi sáng. Đó là ưu tiên hàng đầu. Nội dung lời cầu nguyện là những nỗi khổ và ý định của tôi cho ngày hôm đó. Rồi, khi vẫn còn trên giường, tôi suy niệm phúc âm hàng ngày thông qua ứng dụng Hallow App.

**Tôi chăm sóc sức khỏe bằng cách:** tạo ra các thói quen hàng ngày. Tôi nhận thấy nếu chúng ta không có thói quen khi nói về những việc như thế này, thì những việc đó sẽ không thể hoàn thành được, bởi vì có máy ai thực sự muốn uống thực phẩm chức năng hay tập thể dục đâu?

Tôi thực hiện thói quen chăm sóc sức khỏe ngay sau khi thức dậy. Tôi bước xuống giường và bật nhảy trên tấm bạt nhỏ, điều này thực sự giúp cho hệ bạch huyết của tôi hoạt động và cũng giúp tôi tỉnh táo! Tôi rất thích các phương pháp chăm sóc sức khỏe toàn diện khác lạ. Thị lực của tôi ngày càng

giảm, nên tôi đang theo một chương trình nhằm cải thiện thị lực một cách tự nhiên: Trong khi bật nhảy, tôi sẽ nhìn vật gì đó ở xa trong 10 giây, rồi tập trung nhìn vào vật gì đó ở gần trong 10 giây, cứ thế lặp đi lặp lại. Sau đó, tôi đi uống một ly sữa lên men kefir tự làm, rồi vào văn phòng và trả lời thư điện tử vừa đi bộ trên máy chạy bộ đặt dưới bàn làm việc của mình.

Tôi có một tờ danh mục những việc cần làm, vì thế vào buổi sáng khi tôi hoàn thành tất cả các mục liên quan đến sức khỏe và tinh thần trên danh mục này, tôi sẽ đánh dấu lên chúng, điều này thực sự tạo động lực cho tôi cho đến hết ngày. Ở nhìn này, tôi vừa mới đánh dấu vào năm mục trên danh sách của mình – tôi cảm thấy mình đã làm rất tốt!

**Gần đây có một điều khiến tôi băn khoăn là:** tham gia vào lĩnh vực thời trang dành cho các bé gái ở độ tuổi tiền dậy thì (từ 8–12 tuổi). Con gái tôi năm nay 11 tuổi, và tôi nhận thấy rằng rất khó để tìm được trang phục phù hợp với con bé. Chúng ta mua quần short, váy, hoặc đầm không quá ngắn cho lứa



▲ Đồng trang phục áo tắm của cô Rey tập trung vào những thiết kế nữ tính, thanh lịch, không để lộ da thịt quá nhiều.

tuổi này ở đâu? Không có trang phục đó dành cho các em. Tôi đang tìm kiếm đối tác kinh doanh, bởi vì chuyên môn của tôi là áo tắm.

**Mọi người đang hiểu sai về sự doanh trang phục.** Sự doanh trang không chỉ ở cách chúng ta ăn mặc mà còn ở cách chúng ta hành xử, ứng xử, cách người khác đối đãi với chúng ta, cách chúng ta suy nghĩ và những gì chúng ta mang theo mình. Điều đó liên quan đến vẻ đẹp. Tất cả chúng ta đều được tạo ra trong hình hài xinh đẹp và độc nhất vô nhị, chúng ta sẽ làm gì với vẻ đẹp đó?

**Hình mẫu của tôi là:** Nữ diễn viên Grace Kelly và Audrey Hepburn. Họ thật xinh đẹp và thanh lịch. Tôi nghĩ phong cách thời trang của họ tôn được hầu hết mọi dáng người, và cũng thực sự tiện dụng.

Mẹ là hình mẫu cá nhân của tôi. Bà qua đời cách đây 15 năm, và bà sẽ mãi mãi ảnh hưởng đến cách sống của tôi. Lúc nào bà cũng rất ủng hộ tôi. Khi tôi nhận được vài diễn trong loạt phim Power Ranger, tôi còn hai lớp



▲ Cô Rey cùng cậu bé Joseph.



▲ Cô Rey dạy các con học tại gia.



▲ Bức ảnh gia đình cô Rey.

nữ là hoàn thành chương trình học MBA (Cao học quản trị kinh doanh). Tôi phải nói với mẹ – người đang rất hào hứng với việc học MBA của tôi – rằng tôi sẽ tạm nghỉ học một năm để trở thành một “Power Ranger”. Mẹ tôi không hiểu Power Ranger là gì. Bà kiểu như, “Con sẽ từ bỏ việc học MBA để trở thành một nhân vật hoạt hình ư?” Bà không hiểu. Và bà rất buồn lòng. Nhưng sau đó, khi tập phim đầu tiên được chiếu trên truyền hình, tôi đã đến nhà cha mẹ để xem cùng họ, và mẹ tôi đã tự hào đến mức bật khóc.

**Một điều tôi không ngờ tới khi trở thành một “Power Ranger” là:** việc tham gia vào chương trình đó sẽ tác động đến mọi người nhiều như vậy, và rằng cho đến tận hôm nay, tôi vẫn còn gặp gỡ những khán giả hâm mộ loại phim này.

Trên phim trường, chúng tôi thường mời những đứa trẻ của Tổ chức bất vụ lợi Make a Wish Foundation đến thăm. Vào tháng Năm, chúng tôi sẽ đến Umbria, nước Ý. Tôi đã lên lịch trình cho các lớp học nấu ăn và cưỡi ngựa; chúng tôi sẽ đến các xưởng sản xuất đồ da; và ở Umbria có một viện bảo tàng côn trùng rất tuyệt vời. Bọn trẻ sẽ có các buổi học tiếng Ý vài lần một tuần. Có rất nhiều hoạt động thực tiễn – điều đó khiến cho việc học trở nên thú vị.

**Cách nghỉ ngơi yêu thích của tôi là: đi du lịch cùng gia đình.** Thật tuyệt khi ngắm nhìn thế giới thông qua đôi mắt của những đứa trẻ. Cha mẹ tôi làm lưng rất chăm chỉ và dạy chúng tôi giá trị của sức lao động. Mẹ tôi luôn nói rằng bà sẽ tận hưởng cuộc sống khi về hưu, nhưng thật buồn là bà đã mất chỉ một năm trước khi về hưu. Vì vậy, chúng tôi dạy các con giá trị của sự cần cù chăm chỉ, nhưng chúng tôi cũng muốn dạy con cách sống và tận hưởng cuộc sống ngay bây giờ. Chúng tôi muốn cho các con thấy rằng, cần có sự cân bằng thích hợp.

Thanh Vy biên dịch

đến thăm tư gia của họ. Tôi rất hạnh phúc khi nói rằng Joseph vẫn khỏe mạnh và chúng tôi vẫn là bạn bè.

**Là một người mẹ, triết lý giáo dục tại gia của tôi là:** vừa học vừa hành. Mỗi ngày mỗi khác, tôi nghĩ đó là điều khiến mỗi ngày đều thú vị và vui vẻ. Hôm nay, chúng tôi có thể nấu ăn cả ngày, ngày mai chúng tôi có thể làm toán và tập viết. Chúng tôi du ngoạn được chiếu trên truyền hình, tôi đã đến nhà cha mẹ để xem cùng họ, và mẹ tôi đã tự hào đến mức bật khóc.

**Cách nghỉ ngơi yêu thích của tôi là: đi du lịch cùng gia đình.** Thật tuyệt khi ngắm nhìn thế giới thông qua đôi mắt của những đứa trẻ. Cha mẹ tôi làm lưng rất chăm chỉ và dạy chúng tôi giá trị của sức lao động. Mẹ tôi luôn nói rằng bà sẽ tận hưởng cuộc sống khi về hưu, nhưng thật buồn là bà đã mất chỉ một năm trước khi về hưu. Vì vậy, chúng tôi dạy các con giá trị của sự cần cù chăm chỉ, nhưng chúng tôi cũng muốn dạy con cách sống và tận hưởng cuộc sống ngay bây giờ. Chúng tôi muốn cho các con thấy rằng, cần có sự cân bằng thích hợp.

Bài viết này được đăng lần đầu trên Tạp chí American Essence.

Cô Hazel Atkins từng rất thích công việc giảng dạy văn học Anh cho các sinh viên tại Trường Đại học Ottawa, trước khi trở thành một bà mẹ nội trợ, người làm vườn đầy đam mê, và nhà văn tự do.

BI ẨN CHƯA CÓ LỜI GIẢI

# Bí ẩn về Huyền Không Tự chấn động thế giới

Epoch Times Staff

Hôm nay chúng ta sẽ đến Đại Đổng, tỉnh Sơn Tây để viếng thăm công trình kiến trúc đặc biệt và độc đáo nhất thế giới – Chùa Huyền Không (Huyền Không Tự) trên núi Hằng Sơn. Chùa Huyền Không là sự kết hợp giữa kiến trúc học, cơ học và mỹ học, phảng phất như một bức phù điêu được khắc vào giữa vách núi cheo leo. Công trình này được tạp chí Times của Mỹ bình chọn là một trong “Mười công trình có vị trí hiểm trở và kỳ lạ nhất thế giới”. Hàng năm, các chuyên gia và học giả đến đây tham quan liên tục, và một số phát hiện ở đây thậm chí còn gây kinh ngạc cho giới khảo cổ.

**Kỳ tích kiến trúc ngàn năm**

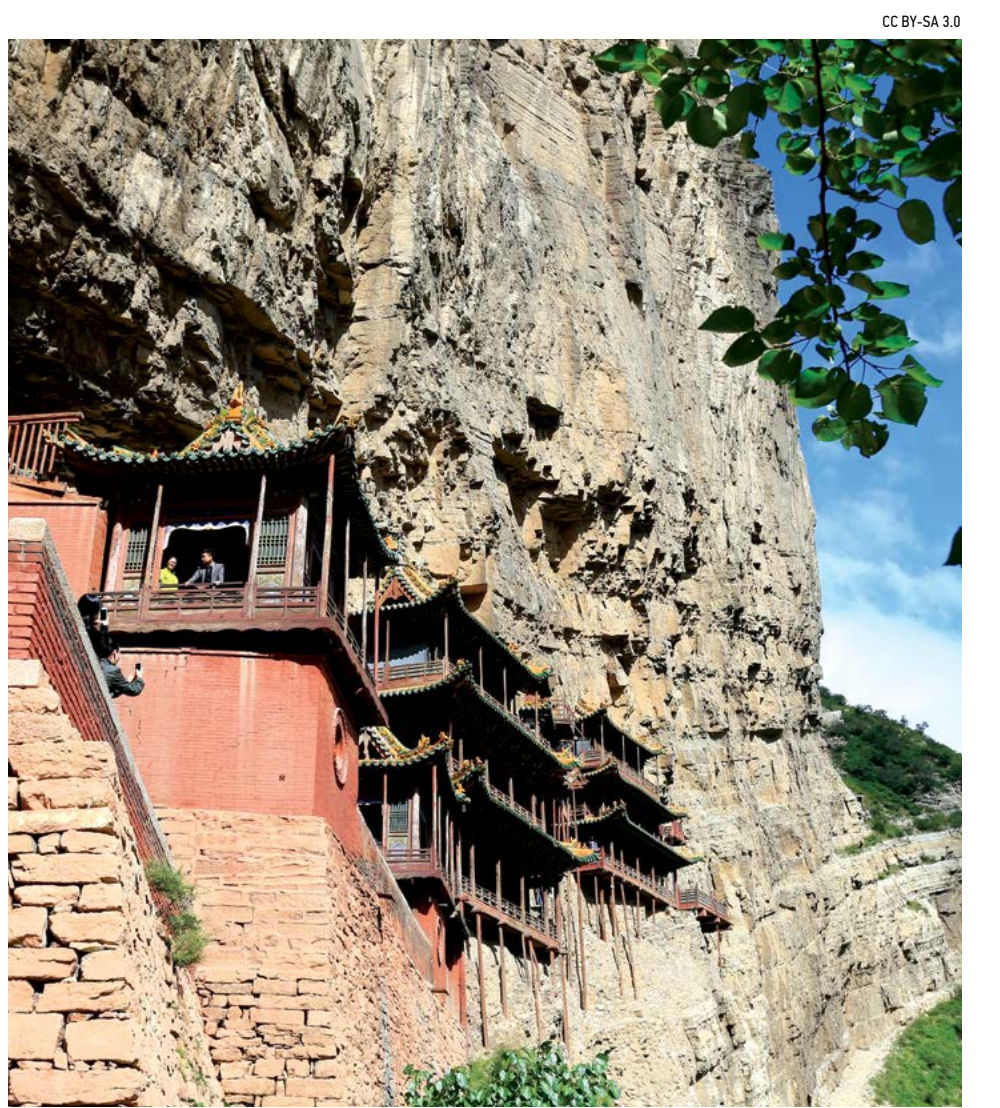
“Mặt hướng núi Hằng Sơn, lưng tựa vào Thủy Bình; phía trên đội những mòm đá nguy hiểm, phía dưới nhìn xuống hang sâu; đục đá làm nền, dựng nhà trên đá; những gian lâu các treo lơ lửng giữa trời, với những kết cấu khéo léo léo là thường.” Những mô tả này là nói đến “Đệ nhất thắng cảnh” trong mười bộ kiến trúc có kết cấu hoàn toàn bằng gỗ này có thể tồn tại hàng ngàn năm, không sợ động đất mà vẫn đứng vững không sụp đổ?

**27 cây xà ngang chống đỡ toàn bộ ngôi chùa**

Các nhà khảo cổ học phát hiện rằng tất cả các lối đi và lầu gác ở chùa Huyền Không đều chôn những cây xà ngang bằng gỗ. Những cây xà ngang này có đường kính khoảng 50 centimet, cắm sâu vào núi đá 2 mét, phần lộ ra dài khoảng 1 mét. Đếm kỹ thì có tổng cộng 27 cây xà như vậy. Các chuyên gia tin rằng những người xây dựng đã sử dụng nguyên lý cơ học, khiến những cây xà ngang cắm vào một nửa làm nền móng cho toàn bộ ngôi chùa, gánh đỡ toàn bộ chùa Huyền Không.

Phía dưới Huyền Không Tự người ta còn có thể nhìn thấy những cây gỗ thẳng đứng. Nhìn giống như chúng được làm ra để đem Huyền Không Tự dựng lên cao, mà là khéo léo tận dụng hình dáng lõi lõi của vách đá, thuận theo tự nhiên, dường như liền thành một khối. Nhìn từ xa, chùa Huyền Không trông giống như một bức phù điêu tinh xảo đặc sắc, được khắc giữa vách đá cheo leo như dùng dao cắt gọt. Nhưng đến gần nhìn kỹ, lại cảm thấy nó tràn ngập sự linh động, cảm giác dường như muốn bay lơ lửng giữa trời.

Nhà văn Kim Dung từng miêu tả



▲ Là một trong mười công trình kiến trúc nguy hiểm và kỳ lạ nhất thế giới, bí ẩn thiên cổ của Huyền Không Tự trên núi Hằng Sơn đã gây chấn động giới khảo cổ.

CC BY-SA 3.0

Xem tiếp trang 8

# Bí ẩn về Huyền Không Tự chấn động thế giới

Tiếp theo từ trang 7

Vấn đề chịu lực đã được giải quyết, nhưng làm sao cây xà này có thể tồn tại hàng ngàn năm mà không bị mục nát? Nghe nói rằng những cây xà ngang này là dùng cây thiết sam, loại cây gỗ của địa phương, gia công mà thành. Chúng được ngâm trong dầu cây trầu, vốn có tác dụng chống mục rất tốt. Chẳng trách trải qua hàng ngàn năm, đến nay chúng vẫn còn nguyên vẹn như ban đầu. Vì vậy, người dân địa phương gọi những cây xà ngang này là “đòn gánh sắt”.

## Vít giã nở thời cổ đại

Vào thập niên 90 của thế kỷ 20, bộ môn văn vật [ngành di sản văn hóa] ở Sơn Tây cố gắng thay thế một số xà ngang của Huyền Không Tự. Nhưng điều khiến mọi người không ngờ tới là, trong quá trình trùng tu lần này, các chuyên gia đã phát hiện ra phương pháp xây dựng độc đáo của ngôi chùa.

Hóa ra khi sửa chữa những cây xà ngang ở lối đi phía Tây, mọi người nghĩ hết cách cũng không tìm được phương pháp nào để kéo thanh xà ra khỏi lỗ đá. Không còn cách nào khác, các chuyên gia cuối cùng quyết định dùng của cắt đứt thanh xà, sau đó dùng máy khoan điện khoan vào phần gốc cây gỗ. Phương pháp này lấy được xà ngang thật không dễ dàng gì.

Sau khi lấy xà ngang ra, các chuyên gia phát hiện xà ngang có hình dáng kỳ lạ. Trên xà ngang có nhiều răng ngược, hơn nữa ở trong khe nứt một bên có nhiều cái nêm. Nghiên cứu sâu hơn, người ta phát hiện ra vấn đề nằm ở một ốc vít giã nở cực lớn! Hóa ra, tất cả các xà ngang đều đã được thực hiện đặc biệt. Đầu thanh xà cắm vào lỗ đá có một cái nêm được đóng vào trong lỗ. Cái nêm này sẽ căng ra và kẹp chặt vào tường đá. Càng đẩy sâu thì nó sẽ được cố định chặt chẽ hơn.

Cần cứ vào ghi chép trên các tấm bia đá trong chùa, khi đó, đầu tiên những người thợ phải đục lỗ đá và cắm chắc các thanh xà ngang. Sau đó, họ lại ở dưới chân núi chế tạo ra từng cấu kiện bằng gỗ của gian lầu gác để dựng chùa. Khi tất cả các cấu kiện đã được chế tạo xong, chúng được vận chuyển lên đỉnh núi. Người ta lại dùng dây thừng đưa thợ và các bộ phận lắp ráp tập trung ở sườn núi. Ở đó, những người thợ sẽ lắp ráp các cấu kiện thành các gian lầu gác riêng lẻ. Họ lại trải ván trên các con đường nhỏ ở giữa các gian lầu gác riêng lẻ để kết nối chúng thành một tổng thể. Như vậy đã xây dựng xong chùa Huyền Không.

## Khả năng chống động đất mạnh

Trong lịch sử của huyện Hồn Nguyên nơi có chùa Huyền Không từng có nhiều ghi chép về các trận động đất. Trong 40 năm gần đây đã xảy ra hai trận động đất cấp 6 trở lên. Một lần trong số đó khiến khoảng 1/3 nhà cửa ở huyện Hồn Nguyên sụp đổ, thiệt hại nặng nề, nhưng Huyền Không Tự vẫn bình an vô sự. Việc này rất cuộc như thế nào?

Như đã giới thiệu ở phần trên, Huyền Không Tự hoàn toàn là một công trình kiến trúc bằng gỗ. Không chỉ lầu gác của Huyền Không Tự dựa vào vật liệu gỗ chống đỡ giữa vách đá cheo leo, mà kết cấu dàn khung của toàn bộ lầu gác cũng là do cột trụ bằng gỗ tạo thành, hình thành một kết cấu mộng và lỗ mộng. Một trong những đặc điểm nổi bật nhất của cấu trúc mộng và lỗ mộng chính là có tính đàn hồi cao. Kiến trúc có kết cấu loại này khi chịu tác dụng cực lớn của ngoại lực, các bộ phận của nó sẽ chịu tác động đan xen vào nhau, và có thể trở lại hình dạng ban đầu khi ngoại lực biến mất. Vì thế, khả năng chống động đất của chúng rất mạnh.

Lại lấy một ví dụ điển hình khác về kiến trúc kết cấu mộng và lỗ mộng – Cổ Cung ở Bắc Kinh. Kể từ khi được xây dựng cách đây hơn 600 năm, Cổ Cung có thể nói là trải qua đủ mọi khảo nghiệm. Riêng về động đất đã có hơn 200 trận lớn nhỏ, nhưng Cổ Cung vẫn bình yên vô sự sau mỗi trận động đất. Từng có chuyên gia phỏng chế mô hình một tòa nhà Cổ Cung với tỷ lệ 1:5, và tiến hành thử nghiệm mô phỏng động đất trên đó. Kết quả thật đáng kinh ngạc: ngay cả khi cường độ động đất lên tới 10.1 độ richter, mô hình vẫn đứng thẳng. Có thể thấy khả năng chống động đất của kết cấu mộng và lỗ mộng



FLOU/SHUTTERSTOCK

◀ Trong 40 năm gần đây đã xảy ra hai trận động đất cấp 6 trở lên. Một lần trong số đó khiến khoảng 1/3 nhà cửa ở huyện Hồn Nguyên sụp đổ, thiệt hại nặng nề, nhưng Huyền Không Tự vẫn bình an vô sự.

rất là lớn.

Chúng ta tiếp tục nói về Huyền Không Tự, để ngăn ngừa tổn thất do động đất gây ra, Huyền Không Tự có thiết kế rất chu đáo, đó là gì? Mọi người hãy quan sát thật kỹ Huyền Không Tự. Vị trí của nó nằm trong một rãnh lõm trên núi, nhìn giống như có người dùng riu cắt một mảnh vào sườn núi. Vì vậy, phần ngọn núi phía trên Huyền Không Tự trở thành chiếc ô bảo vệ tự nhiên cho chùa. Dù có động đất, đá từ trên núi rơi xuống cũng không thể rơi trúng Huyền Không Tự.

Nói đến đây, mọi người có nghĩ người thiết kế Huyền Không Tự quá xuất sắc và rất muốn biết ông là ai không? Và điều này dẫn đến một bí ẩn khác về Huyền Không Tự.

## Bí ẩn về thân thế

Đa số mọi người cho rằng Huyền Không Tự được xây dựng vào thời Bắc Ngụy. Một thuyết cho rằng là do di huấn của Thiên Sư Đạo trưởng thời Bắc Ngụy Khấu Khiêm Chi để lại trước khi về cõi Tiên. Ông ấy muốn xây dựng một ngôi chùa giữa không trung, muốn làm được “Thượng diện tiêu khách, hạ tuyệt hiệu phù” (Trên mời các vị khách Thần Tiên, dưới tránh xa ôn ào thế tục). Ý tứ chính là nói, lên đến được ngôi chùa này là có thể tránh xa được sự ồn ào của thế tục, và vứt bỏ được hết những ưu phiền của thế gian, tinh tấn tu hành và kết giao với các vị Thần Tiên trên Thiên Thượng. Sau đó, các đệ tử của Thiên Sư đã bằng nhiều cách xoay sở tiền bạc, cẩn thận lựa chọn địa điểm và thiết kế. Đến năm Thái Hòa thứ 15 triều đại Bắc Ngụy, tức là vào năm 491, bắt đầu xây dựng Huyền Không Tự. Ngoài ra, còn thuyết cho rằng chùa Huyền Không là do triều đình xây dựng. Lý Văn Đế Thái Bạt Hoàn nhà Bắc Ngụy hạ lệnh xây dựng chùa, đem Đạo tràng của Thiên Sư Đạo trưởng Khấu Khiêm Chi chuyển đến đây. Còn có thuyết thuyết cho rằng Huyền Không Tự là do hòa thượng Liễu Nhiên thời Bắc Ngụy xây dựng.

Một ngôi chùa, tại sao do Đạo giáo xây dựng hay Phật giáo xây dựng lại nói không rõ ràng? Bởi vì Huyền Không Tự không phải là Phật tự, cũng không phải là Đạo quán. Nó là một ngôi chùa đặc biệt duy nhất còn tồn tại đến nay trên lãnh thổ Trung Quốc, nơi tam giáo Phật, Đạo, Nho hợp nhất. Trong chùa đem ba vị thủy tổ của tam giáo gồm Lão Tử của Đạo giáo, Phật Thích Ca Mâu Ni của Phật giáo, Khổng Tử của Nho giáo cùng đặt trong một điện thờ.

Huyền Không Tự này vốn được gọi là “Huyền Không các” [玄空閣]. [玄] ‘Huyền’ lấy từ giáo lý Đạo giáo truyền thống của Trung Quốc, [空] ‘Không’ là khởi nguồn từ giáo lý của Phật giáo, sau này bởi vì hai chữ [玄] (nghĩa là huyền diệu) và [懸] (nghĩa là treo lơ lửng) đồng âm đọc là ‘Huyền’, mà treo lơ lửng ở không trung là điểm đặc biệt của ngôi chùa này, cho nên sau này liền đổi tên thành “Huyền Không Tự” [懸空寺].

Nói đến đây, “Tam giáo hợp nhất” này cũng là một bí ẩn chưa có lời giải. Bởi vì từ xưa đến nay, trong giới tu luyện đều có thuyết pháp “bất nhị pháp môn”. Người tu Phật chính là tu Phật, người tu Đạo chính là tu Đạo. Ngay cả các pháp môn khác nhau trong Phật giáo, các môn phái khác nhau trong Đạo giáo cũng đều không thể trộn lẫn. Nhưng

tại sao Huyền Không Tự lại sùng kính cả ba tôn giáo: Nho, Phật và Đạo?

Một số người cho rằng, điều này phản ánh tinh bao dung của văn hóa Trung Quốc. Trên thế giới, rất nhiều quốc gia vì vấn đề tín ngưỡng tôn giáo nên thường xuyên xảy ra chiến tranh, không phải là anh tiêu thì tôi diệt. Mà trong lịch sử đằng đằng năm ngàn năm của Trung Quốc chưa từng xảy ra chiến tranh tôn giáo. Văn hóa Trung Quốc với tấm lòng rộng lớn, thu dung tất cả các tín ngưỡng khác nhau. Cho nên, ở Trung Quốc, Phật giáo, Đạo giáo, Nho giáo, kể cả Cơ đốc giáo sau này được du nhập vào, đều có thể cùng tồn tại và phát triển rất tốt.

Cũng có người nói, ở trong đó có lẽ còn có nội hàm thâm sâu hơn. Hai ngàn năm trăm năm trước, khi Đức Phật Thích Ca Mâu Ni còn tại thế, Ngài từng nói với các đệ tử rằng, Pháp của Ngài chỉ có thể lưu truyền 500 năm, sau đó sẽ từ từ suy tàn. Đến thời kỳ mạt Pháp, Pháp của Ngài sẽ chỉ tồn tại trên danh nghĩa, không thể cứu độ con người nữa. Điều này thực ra không khó lý giải. Mọi người đến một số tự viện nổi tiếng, thì sẽ phát hiện rằng nơi đó từ lâu không còn là nơi thanh tịnh của Phật môn nữa. Điều mà các tăng nhân ở đó nghĩ đến không còn là tịnh tu đức chính quả, mà là làm thế nào để phát tài cầu danh. Còn có tăng nhân là đảng viên, cán bộ, còn được phát lương nữa. Không quá lời khi nói rằng họ khoác áo cà sa và làm bại hoại Phật Pháp. Phật giáo đã như thế thì Đạo giáo cũng không khác gì.

Nhưng, Đức Phật Thích Ca Mâu Ni cũng để lại cho mọi người niềm hy vọng. Ngài nói rằng trong tương lai, Đức Chuyển Luân Vương sẽ hạ thế, với lòng từ bi và trí tuệ lớn hơn để cai quản thế giới này. Đến lúc đó, con người vẫn có thể tu hành trong thế giới trần tục. Như vậy xem ra, có lẽ Chuyển Luân Vương có trí tuệ và năng lực siêu việt tất cả mọi tôn giáo. Bất kể tín ngưỡng trước đây của mọi người là gì, đều có thể được Chuyển Luân Vương cứu độ. Mà Huyền Không Tự cũng có thể đang tuân theo thiên ý, âm thị cho thế nhân biết việc tu luyện trong tương lai sẽ có hình thức như thế nào. Có phải như vậy không?

Nói đến những ngôi chùa treo giữa không trung như thế này, thực ra ở Trung Quốc còn có rất nhiều. Ngoài Huyền Không Tự ở núi Hằng Sơn nổi tiếng nhất, còn có một ngôi chùa khác cũng được mệnh danh là kỳ tích về kiến trúc. Đó là chùa Cam Lộ ở Phúc Kiến, chỉ dựa vào một cây cột trụ chống đỡ gần 900 năm qua. Dân gian có câu rằng “Bắc hữu Hằng Sơn Huyền Không Tự, nam hữu Kim Hồ Cam Lộ Tự” (Phía bắc có chùa Huyền Không ở núi Hằng Sơn, phía nam có chùa Cam Lộ ở Kim Hồ). Chúng ta hãy thử tìm hiểu về ngôi chùa Cam Lộ này.

## Kỳ tích của một cột trụ

Chùa Cam Lộ ở Phúc Kiến nằm trong khu thắng cảnh Kim Hồ ở Thái Ninh. Chùa được xây dựng ở trong một nham động trên rộng dưới hẹp bên vách núi từ thời Nam Tống. Tính đến nay, chùa đã có lịch sử mấy trăm năm. Do phía trên chùa có dòng nước suối nhỏ chảy ra, kinh qua các tầng nham thạch, nước được lọc sạch sẽ tinh khiết, và trở nên ngọt như cam lồ. Cho nên, chùa có tên là Cam Lộ Tự.

Quần thể lầu các màu đỏ son của chùa Cam Lộ có phong cách nghệ thuật kiến

trúc phong phú của thời nhà Tống, rất nguy nga, tráng lệ. Bố cục của toàn bộ quần thể kiến trúc rất thần thánh và trang nghiêm, khiến người ta vừa nhìn đã cảm thấy choáng ngợp kính sợ. Tuy nhiên, điều khiến người ta không ngờ tới là kết cấu kiến trúc “Nhất trụ sập địa, bất giả phiến ngọa” (một trụ cắm vào đất, mái chùa không dùng kèo). Điều này nghĩa là gì?

Kiến trúc chính của chùa Cam Lộ hoàn toàn được làm bằng gỗ, chỉ dựa vào một cây cột trụ gỗ tròn to chống đỡ toàn bộ quần thể kiến trúc gồm ba tầng lầu cao giữa vách đá. Kỹ thuật kiến trúc có thể nói là kỳ diệu như Thần. Ngoài ra, chùa Cam Lộ toàn bộ đều dùng đầu nối chữ “T” để kết nối, còn gọi là “vòm xuyên”. Toàn bộ công trình không hề sử dụng đinh sắt. Kỹ thuật kiến trúc thủ công tinh xảo của chùa Cam Lộ có ảnh hưởng sâu sắc đến kiến trúc châu Á. Ngay từ thế kỷ 12, người Nhật Bản đã đến khảo sát chùa Cam Lộ ba lần. Người ta nói rằng bố cục kết cấu được sử dụng trong Đại Phật Điện ở Đông Đại Tự (chùa Todaiji) ở Nara Nhật Bản, chính là lấy hình mẫu từ chùa Cam Lộ. Trong kiến trúc Phật giáo Nhật Bản, có một kiểu kiến trúc gọi là “kiểu Đại Phật”. Nguồn gốc của nó có liên quan mật thiết đến chùa Cam Lộ.

Liên quan đến nguồn gốc của chùa Cam Lộ, trong dân gian còn có một câu chuyện. Tương truyền, chùa Cam Lộ chỉ là một gian chùa nhỏ bình thường. Một hôm, có một người phụ nữ đến chùa, và hướng đến vị Quan Âm Tống Tử đang được thờ bên trong khẩn nguyện nói: “Nếu con có được một người con trai, nhất định sẽ trùng tu lại chùa, hang động rộng bao nhiêu, sẽ xây chùa bấy nhiêu.” Sau đó, người phụ nữ quả nhiên đã sinh ra một bé trai, đặt tên là Diệp Tổ Hiệp, sau này thi đậu Trạng nguyên. Để hoàn thành tâm nguyện của mẫu thân, Diệp trạng nguyên đã trưng dụng rộng rãi những bạc kỹ tài về kiến trúc trong thiên hạ đến xây dựng ngôi chùa này. Tuy nhiên, do địa hình hiểm trở nên việc khôi công ngôi chùa bị trì hoãn. Một ngày nọ, một người thợ tên là Chu Chúc Đầu nhìn thấy một người đàn ông lực lưỡng đang vác gỗ. Ông ta mang một khúc gỗ tròn vừa to vừa thẳng, đặt vững chãi lên một cái xiên sắt hình chữ Y. Người thợ này vì thế nảy sinh sáng kiến, xây dựng ngôi chùa Cam Lộ “một trụ chống trời”. Người đời sau cũng gọi cây cột trụ chống đỡ ngôi chùa này là “Trụ trạng nguyên”.

Nhìn thấy hai ngôi chùa cổ tráng lệ là Huyền Không Tự ở Hằng Sơn và Cam Lộ Tự ở Phúc Kiến được xây dựng trên vách đá dựng đứng cheo leo, thật sự không khỏi cảm thấy bội phục từ đáy lòng đối với trí tuệ của cổ nhân. Việc thiết kế và xây dựng hai ngôi chùa này có thể nói là đạt đến trình độ tuyệt đỉnh. Hai ngôi cổ tự không chỉ có vẻ ngoài tráng quan, mà phương thức kiến trúc cũng tràn ngập sự tinh xảo và độc đáo. Hơn nữa, vào thời cổ đại, tất cả quá trình xây dựng đều dựa vào nhân lực. Không có sự trợ giúp của khoa học kỹ thuật hiện đại và máy móc thiết bị, nhưng có thể hoàn thành một công trình kiến trúc tuyệt vời như thế, ngầm lại cũng cảm thấy vô cùng khó khăn.

Tổ “Bí ẩn chưa có lời giải” thực hiện Sương Sương biên dịch